

Bwletin ystadegol

Pobl ag ail gyfeiriadau, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021

Gwybodaeth am bobl sy'n defnyddio ail gyfeiriadau yng Nghymru a Lloegr, data Cyfrifiad 2021.

Cysylltu â:
Emily Green
census.customerservices@ons.gov.uk
+44 1329 44 4972

Dyddiad rhyddhau:
5 Ionawr 2023

Rhyddhad nesaf:
I'w gyhoeddi

Cynnwys

1. Prif bwyntiau
2. Pobl ag ail gyfeiriadau yng Nghymru a Lloegr
3. Pobl ag ail gyfeiriadau yn y Deyrnas Unedig a thu hwnt
4. Mathau o ail gyfeiriadau
5. Cyhoeddiadau yn y dyfodol
6. Pobl ag ail gyfeiriadau, Cymru a Lloegr: data
7. Geirfa
8. Mesur y data
9. Cryfderau a chyfyngiadau
10. Dolenni cysylltiedig
11. Cyfeirio at y bwletin ystadegol hwn

1. Prif bwyntiau

- Nododd 3.2 miliwn o breswylwyr yng Nghymru a Lloegr (5.3% o'r boblogaeth) eu bod yn aros mewn ail gyfeiriad am fwy na 30 diwrnod y flwyddyn.
- Mae canran y bobl a oedd yn defnyddio ail gyfeiriad wedi codi rhywfaint ers 2011, pan oedd yn 5.2% (2.9 miliwn).
- Roedd 2.5 miliwn o breswylwyr arferol (4.1%) yn defnyddio ail gyfeiriad yn y Deyrnas Unedig ac roedd 736,000 (1.2%) o breswylwyr arferol yn defnyddio ail gyfeiriad y tu allan i'r Deyrnas Unedig.
- Y mathau mwyaf cyffredin o ail gyfeiriadau oedd cyfeiriad rhiant neu warcheidwad arall (a ddefnyddiwyd gan 1.1 miliwn o bobl, sef 33.1% o breswylwyr arferol), cyfeiriadau cartref myfyrwyr (655,000, 20.6%), a chartrefi gwyliau (447,000, 14.0%).
- Gyda'r data hyn, mae'n bwysig ystyried effeithiau pandemig y coronafeirws (COVID-19), er enghraifft efallai ei bod yn fwy tebygol bod myfyrwyr wedi byw yng nghyfeiriad eu rhieni neu warcheidwad drwy gydol y flwyddyn academaidd heb ddefnyddio ail gyfeiriad yn ystod y tymor.

2. Pobl ag ail gyfeiriadau yng Nghymru a Lloegr

Yn ogystal â nodi eu prif gyfeiriad, roedd Cyfrifiad 2021 hefyd yn gofyn i ymatebwyr nodi a oeddent yn aros mewn cyfeiriad arall am fwy na 30 diwrnod y flwyddyn. Os gwnaethant nodi eu bod yn gwneud hynny, gofynnwyd iddynt am ddiben yr ail gyfeiriad, ac a yw yn y Deyrnas Unedig neu'r tu allan iddi.

Mae'r bwletin hwn yn rhoi gwybodaeth am faint o bobl a oedd yn defnyddio ail gyfeiriadau a beth oedd eu diben dros ddefnyddio ail gyfeiriad. Mae bwletinau eraill yn y crynodeb pwnc Tai yn canolbwyntio ar [nodweddion tai](#) (yn Saesneg) a [phreswylwyr sefydliadau cymunedol](#) (yn Saesneg).

Nifer y bobl sy'n defnyddio ail gyfeiriad

Dangosodd Cyfrifiad 2021 fod 3.2 miliwn o breswylwyr arferol yng Nghymru a Lloegr (5.3% o'r boblogaeth) yn aros mewn ail gyfeiriad am fwy na 30 diwrnod y flwyddyn. Roedd hyn ychydig yn uwch nag yn 2011, pan nododd 2.9 miliwn o bobl (5.2% o'r boblogaeth) eu bod yn aros mewn ail gyfeiriad am fwy na 30 diwrnod y flwyddyn.

Roedd canran ychydig yn uwch o breswylwyr arferol yn Lloegr yn defnyddio ail gyfeiriad (5.4%) o gymharu â Chymru (5.2%). O blith rhanbarthau Lloegr, Llundain (6.0%) a De-orllewin Lloegr (5.9%) oedd â'r ganran uchaf o breswylwyr arferol a oedd yn defnyddio ail gyfeiriad, a Gorllewin Canolbarth Lloegr (4.5%) oedd â'r isaf.

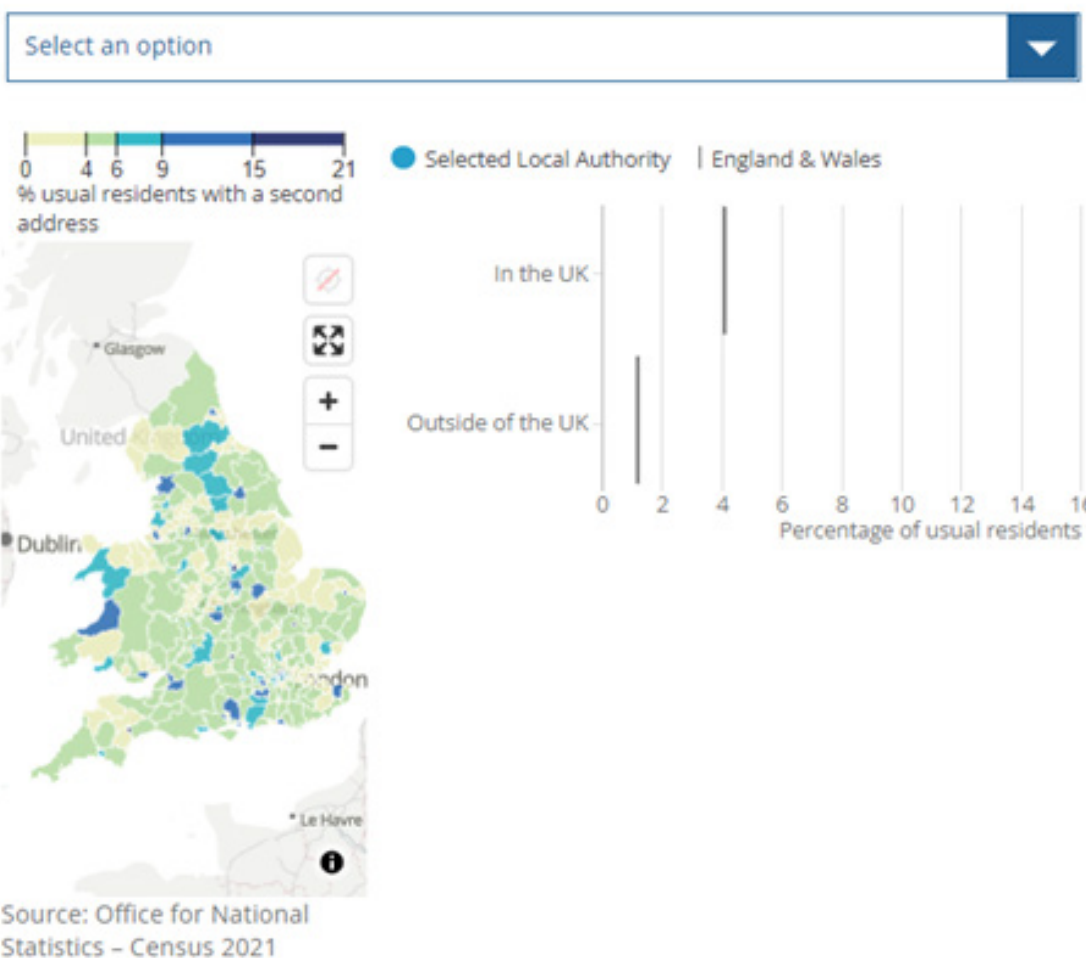
Yng Nghymru, roedd canran fwy o breswylwyr arferol a oedd yn byw yng Nghaerdydd (10.5%) a Cheredigion (10.2%) yn defnyddio ail gyfeiriadau, ac ym Mlaenau Gwent (2.7%) a Merthyr Tudful (3.0%) y gwelwyd y canranau isaf.

3. Pobl ag ail gyfeiriadau yn y Deyrnas Unedig a thu hwnt

O blith y rheini yng Nghymru a Lloegr a oedd yn defnyddio ail gyfeiriad, roedd 2.5 miliwn o bobl (4.1% o'r boblogaeth breswyl arferol) yn defnyddio ail gyfeiriad yn y Deyrnas Unedig. Mae hyn i fyny o 2.1 miliwn (3.7%) yn 2011. Roedd y 736,000 a oedd yn weddill (1.2% o'r boblogaeth breswyl arferol) yn defnyddio ail gyfeiriad y tu allan i'r Deyrnas Unedig, sy'n ostyngiad o gymharu â 2011 (821,000, 1.5%).

Roedd gan Gymru gyfran uwch na Lloegr o breswylwyr arferol a oedd yn defnyddio ail gyfeiriad yn y Deyrnas Unedig (4.5% o gymharu â 4.1%). Roedd gan Loegr gyfran uwch o bobl a oedd yn defnyddio ail gyfeiriad y tu allan i'r Deyrnas Unedig (1.3% o gymharu â 0.7%).

Ffigur 1: Pobl a oedd yn defnyddio ail gyfeiriadau o fewn y Deyrnas Unedig a thu hwnt, 2021, awdurdodau lleol yng Nghymru a Lloegr

Nodiadau:

1. Caiff canrannau eu cyfrifo o'r boblogaeth breswyl arferol ar gyfer pob awdurdod lleol.

Yr awdurdodau lleol oedd â'r ganran uchaf o bobl a oedd yn defnyddio ail gyfeiriad o fewn y Deyrnas Unedig oedd Rhydychen (15.6%), Caergrawnt (14.1%) a Chaerwysg (13.5%). Yng Nghymru, yr awdurdod lleol oedd â'r gyfran uchaf oedd Ceredigion (9.1%). Mae'r rhain i gyd yn ardaloedd sy'n cynnwys prifysgolion, felly mae'n debygol bod y ganran uchel o bobl ag ail gyfeiriadau yn adlewyrchu myfyrwyr sydd â chyfeiriad yn ystod y tymor a chyfeiriad y tu allan i'r tymor.

Gan edrych yn fanylach ar y boblogaeth a oedd yn defnyddio ail gyfeiriad y tu allan i'r Deyrnas Unedig, roedd 8 o'r 10 awdurdod lleol uchaf yn Llundain. Roedd y cyfrannau uchaf i'w gweld yn Kensington a Chelsea (10.3%), Dinas Llundain (8.9%) a Westminster (8.7%). Y tu allan i Lundain, roedd y cyfrannau uchaf i'w gweld yng Nghaergrawnt (5.5%) a Rhydychen (4.9%). Yng Nghymru, yr awdurdodau lleol oedd â'r ganran uchaf o breswylwyr arferol a oedd yn defnyddio ail gyfeiriad y tu allan i'r Deyrnas Unedig oedd Caerdydd (1.5%) a Cheredigion (1.1%).

4. Mathau o ail gyfeiriadau

Gofynnwyd i bobl a nododd eu bod yn defnyddio ail gyfeiriad "Beth yw'r cyfeiriad hwnnw?" a rhoddwyd rhestr o wyth opsiwn iddynt ddewis ohonynt.

Fel yn 2011, y math mwyaf cyffredin o ail gyfeiriad yn 2021 oedd "Cyfeiriad rhiant neu warcheidwad arall", a fyddai wedi cael ei ddewis ar gyfer plant yr oedd eu rhieni wedi gwahanu neu'n byw ar wahân. Dewiswyd hwn gan 1.1 miliwn o bobl yn 2021 (1.77% o'r boblogaeth breswyl arferol), sy'n gynydd sylweddol ers 2011 (o 742,000, 1.32%).

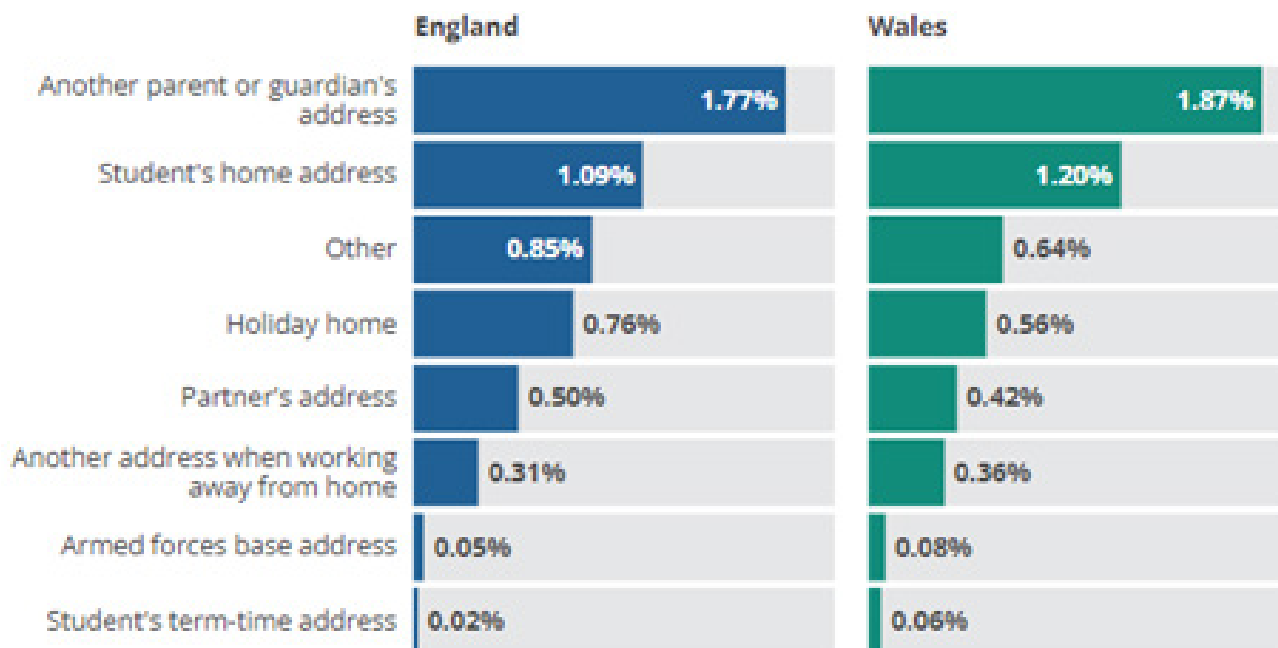
Y grŵp nesaf mwyaf oedd "Cyfeiriad cartref myfyriwr", sef 655,000 (1.10%). Mae'r ffigur yn y grŵp hwn wedi gostwng ers 2011, pan oedd yn 715,000 (1.28%). Mae'n debygol bod hyn yn adlewyrchu effaith pandemig y coronafeirws (COVID-19), oherwydd byddai llai o fyfyrwyr na'r disgwyl wedi bod yn aros mewn cyfeiriad yn ystod y tymor.

Ymhlith y rheini a nododd eu bod yn defnyddio "Cyfeiriad un o ganolfannau'r lluoedd arfog" y gwelwyd y gostyngiad mwyaf. Gwelwyd bod y ffigur hwn wedi mwy na haneru yn y cyfnod rhwng 2011 a 2021, o 73,000 (0.13%) yn 2011 i 33,000 (0.06%) yn 2021. Gwelwyd gostyngiad hefyd yn nifer y bobl a oedd yn defnyddio "cyfeiriad arall wrth weithio i ffwrdd o'r cartref", o 253,000 o bobl (0.45%) yn 2011 i 189,000 (0.32%) yn 2021.

Roedd y gyfran a nododd "gartref gwyliau" ar gyfer eu hail gyfeiriad yn fwy sefydlog. Gwelwyd cynnydd bach yn nifer y bobl ledled Cymru a Lloegr a nododd eu bod yn defnyddio cartref gwyliau (o 426,000 yn 2011 i 447,000 yn 2021), a oedd yn ostyngiad bach fel canran o'r boblogaeth (o 0.76% yn 2011 i 0.75% yn 2021). Roedd canran y boblogaeth a nododd eu bod yn defnyddio cartref gwyliau yn uwch yn Lloegr (0.76%) nag yng Nghymru (0.56%).

Am y tro cyntaf, roedd y cwestiwn am ail gyfeiriadau hefyd yn cynnwys ymateb blwch ticio ar gyfer defnyddio "cyfeiriad partner". Yn 2021, nododd 294,000 o bobl (0.49%) eu bod yn defnyddio'r math hwn o ail gyfeiriad.

Ffigur 2: Mathau o ail gyfeiriad, 2021, Cymru a Lloegr

Source: Office for National Statistics - Census 2021

Nodiadau:

1. Caiff canrannau eu cyfrifo o'r boblogaeth breswyl arferol ar gyfer pob gwlad.

5. Cyhoeddiadau yn y dyfodol

Caiff data a dadansoddiadau manylach ar ail gyfeiriadau, gan gynnwys ar leoliad ail gyfeiriadau, eu cyhoeddi yn y misoedd i ddod, a chaiff data amlamryweb eu rhyddhau. Darllenwch fwy am ein [cynlluniau dadansoddi tai](#) (yn Saesneg) a'n [cynlluniau datganiadau ar gyfer Cyfrifiad 2021](#) yn fwy cyffredinol.

6. Pobl ag ail gyfeiriadau, Cymru a Lloegr: data

[Diben ail gyfeiriad](#)

Set ddata | Rhyddhawyd ar 5 Ionawr 2023

Mae amcangyfrifon Cyfrifiad 2021 yn dosbarthu preswylwyr arferol yng Nghymru a Lloegr sydd ag ail gyfeiriad yn ôl diben yr ail gyfeiriad hwnnw.

[Dangosydd ail gyfeiriad](#)

Set ddata | Rhyddhawyd ar 5 Ionawr 2023

Mae amcangyfrifon Cyfrifiad 2021 yn dosbarthu preswylwyr arferol yng Nghymru a Lloegr yn ôl eu defnydd o ail gyfeiriad, a ph'un a yw'r ail gyfeiriad yn y Deyrnas Unedig neu'r tu allan iddi.

7. Geirfa

Ail gyfeiriad

Cyfeiriad (yn y Deyrnas Unedig neu'r tu allan iddi) y mae rhywun yn aros ynddo am fwy na 30 diwrnod y flwyddyn nad yw'n breswylfa arferol iddo.

Fel arfer mae ail gyfeiriadau yn cynnwys:

- canolfannau'r lluoedd arfog
- cyfeiriadau a ddefnyddir gan bobl sy'n gweithio i ffwrdd o'r cartref
- cyfeiriad cartref myfyriwr
- cyfeiriad rhiant neu warcheidwad arall
- cyfeiriad partner
- cartref gwyliau

Os oedd person ag ail gyfeiriad yn aros yno ar noson y cyfrifiad, roedd yn cael ei ddsbarthu'n ymwelydd â'r ail gyfeiriad ond yn cael ei gyfrif fel preswlydd arferol yn ei gyfeiriad cartref.

Preswlydd arferol

Ystyr preswlydd arferol yw unrhyw un a oedd, ar Ddiwrnod y Cyfrifiad, sef 21 Mawrth 2021, yn y Deyrnas Unedig ac wedi aros neu'n bwriadu aros yn y Deyrnas Unedig am gyfnod o 12 mis neu fwy, neu a oedd â chyfeiriad parhaol yn y Deyrnas Unedig ac a oedd y tu allan i'r Deyrnas Unedig ac yn bwriadu aros y tu allan i'r Deyrnas Unedig am lai na 12 mis.

8. Mesur y data

Dyddiad cyfeirio

Mae'r cyfrifiad yn rhoi amcangyfrifon o nodweddion pob unigolyn a chartref yng Nghymru a Lloegr ar Ddiwrnod y Cyfrifiad, 21 Mawrth 2021. Caiff ei gynnal unwaith bob 10 mlynedd ac mae'n rhoi'r amcangyfrif mwyaf cywir o'r holl bobl a chartrefi yng Nghymru a Lloegr i ni.

Rydym yn gyfrifol am gynnal y cyfrifiad yng Nghymru a Lloegr, ond byddwn hefyd yn rhyddhau allbynnau ar gyfer y Deyrnas Unedig mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru, Cofnodion Cenedlaethol yr Alban ac Asiantaeth Ystadegau ac Ymchwil Gogledd Iwerddon. Cafodd y cyfrifiad yng Ngogledd Iwerddon ei gynnal ar 21 Mawrth 2021 hefyd, ond cafodd cyfrifiad yr Alban ei symud i 20 Mawrth 2022. Mae holl swyddfeydd y cyfrifiad yn y Deyrnas Unedig yn gweithio'n agos i ddeall sut y bydd y gwahaniaeth hwn mewn dyddiadau cyfeirio yn effeithio ar ystadegau poblogaeth a thai'r Deyrnas Unedig gyfan, o ran yr amseru a'r cwmpas.

Cyfradd ymateb

[Cyfradd ymateb unigolion](#) (yn Saesneg) ar gyfer y cyfrifiad yw nifer y preswylwyr arferol y cafodd manylion unigol eu darparu ar eu cyfer ar holiadur a ddychwelwyd, wedi'i rannu ag amcangyfrif o'r boblogaeth breswyl arferol.

Y gyfradd ymateb unigolion ar gyfer Cyfrifiad 2021 oedd 97% o boblogaeth breswyl arferol Cymru a Lloegr, a dros 88% ym mhob awdurdod lleol. Cafodd y rhan fwyaf o ffurflenni (89%) eu derbyn ar lein. Gwnaeth y gyfradd ymateb ragori ar ein targed, sef 94% yn gyffredinol ac 80% ym mhob awdurdod lleol.

Darllenwch fwy am gyfraddau ymatebion ar gyfer cwestiynau penodol ar lefel awdurdod lleol yn [Adran 4 o'n mesurau sy'n dangos ansawdd amcangyfrifon Cyfrifiad 2021 \(yn Saesneg\)](#).

9. Cryfderau a chyfyngiadau

Ceir ystyriaethau o ansawdd ynghyd â chryfderau a chyfyngiadau Cyfrifiad 2021 yn fwy cyffredinol yn ein hadroddiad [Gwybodaeth am Ansawdd a Methodoleg ar gyfer Cyfrifiad 2021](#). Darllenwch fwy am [wybodaeth am ansawdd y data ar dai o Gyfrifiad 2021](#) (yn Saesneg).

Ceir rhagor o wybodaeth am ein prosesau sicrhau ansawdd eraill yn ein hadroddiad [Sicrhau bod amcangyfrifon poblogaeth Cyfrifiad 2021 o'r ansawdd gorau posibl](#) (yn Saesneg).

10. Dolenni cysylltiedig

[Map y cyfrifiad](#) (yn Saesneg)

Cynnwys rhyngweithiol | Diweddarwyd ar 5 Ionawr 2023

Adnodd map rhyngweithiol sy'n delweddu data Cyfrifiad 2021 ar bynciau gwahanol i lawr i ardal awdurdod lleol a lefel cymdogaeth.

[Gwybodaeth am ansawdd tai o Gyfrifiad 2021](#) (yn Saesneg)

Methodoleg | Rhyddhawyd ar 5 Ionawr 2023

Gwybodaeth hysbys am ansawdd sy'n effeithio ar ddata am dai o Gyfrifiad 2021 yng Nghymru a Lloegr.

[Newidynnau tai, Cyfrifiad 2021](#)

Gwybodaeth ategol | Rhyddhawyd ar 4 Ionawr 2023

Newidynnau a dosbarthiadau a ddefnyddir yn nata Cyfrifiad 2021 am dai.

[Tai yng Nghymru \(Cyfrifiad 2021\)](#)

Prif ddatganiad | Rhyddhawyd ar 5 Tachwedd 2023

Crynodeb gan Lywodraeth Cymru o ddata Cyfrifiad 2021 ar dai yng Nghymru.

11. Cyfeirio at y bwletin ystadegol hwn

Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG), rhyddhawyd ar 5 Ionawr 2023, gwefan SYG, bwletin ystadegol, Pobl ag ail gyfeiriadau, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021.